

ДИМО КИСЬОВ

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

ТОМ 2

СРЕБЪРНАТА ЧЕШМА

Роман

- София - 2018

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ I		©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ			Стр. А4, средно 1800 зн.
1	Козирог	Автоб.	Мемоар.	677	в 2 Тома, 3 Части
1A	Автобиографична книга	Автоб.	Мемоар.	65	1987
2	Сребърната чешма	Роман	Съвр.-ист.	300	
3	Да убием енотовидно куче!	Роман	Съврем.	238	
4	Сънят на професор Техникус	Повест	Фантаст./	107	/Фейлетонна
5	Долината на авлигите/	Роман	Съврем.	236	Скици от едно лято/
6	Светилището на Залмоксис/ /Долината на божурите/	Повест	Дет.юн.	104	Книга за деца и старци/
7	Магическият конник /За кан Тервел/	Роман	Историч.	176	CD- проф.В.Бешевлиев, 1966
8	Севастът от Урвич	Повест	Историч.	107	ц.И.Шишман/севаст Огнян
9	Борисин/ - Древно-съвременна смехория	Комедия	Фарс	64	/Залмоксис
10	Тъй вярно!	Роман	Воен.мем	200	
11	Офлаг-8	Сборник	Воен.мем		CD-Реценз., Откъс,1958-1959
11_1	Пленникът от Дам-1	Роман		227	Печат.изд. 1958; 1966
11_2	Отливът	Роман		215	Печат.изд. 1959
11_3	Офицер на Негово Величество	Автоб.	Мемоар.	109	Печат.изд. 2001
12	Романи за обществото и индустрията	Сборник	Съврем.		/1943-1974/
12_1	Щастието не идва само	Роман		355	Печат.изд. 1960
12_2	Времената се менят от нас	Роман		204	1974
13	Алиген /И ние спортувахме/	Роман	Дет.юнош.	183	Печат.изд. 1968; 1974
14	Романи за спорта	Сборник			
14_1	Никола Петров-Най силният човек на века	Роман	Биограф.	181	Печат.изд. 1972; 1978
14_2	Тежки юмруци	Роман	Съврем.	230	Печат.изд. 1971
15	Сценарии и пиеси - Военно-мемоарни				
	Офлаг - 8	Лит. сцен.		67	
	Тъй вярно!	Сценар.		54	
	Пленници	Пиеса		70	
16	Пиеси - "Богомили"	Пиеси	Историч.		
	Апокрифна хроника за императора...	Пиеса		85	Алекси и Василий врача
	Василий - Драматична новела	Рад.-пиес.		22	
	Василий - Радио-пиеса /45 мин./	Аудио-CD			БНР, Радио-театър, 1986
17	Пиеси - Исторически	Сборник			
	Борил	Пиеса		68	
	Князът на Карвуна	Пиеса		64	
	Призраци в старата баня	Пиеса	Легенда	64	
	Амира	Пиеса	Рецитал	49	За Каварн. въстание-1877
	Дучов кръст	Радио	Пиеса	20	
18	Открадването на Дионис	Роман	Съвр.-ист.	241	Печат.изд. 1977
19	Еретици	Роман	Историч.	212	Печат.изд. 1996
20	Писателят в Каварна	Сборник	Съвр.-ист.		
	Хижа над морския бряг	Очерк		41	
	Добротица		Историч.	9	Незавършено произведение
	Каварна	Очерк	Съвр.-ист.	40	Печат.изд. 1979
	Карвунска Хора	Очерк	Съвр.-ист.	68	Печат.изд. 1981
	Из "История на град Каварна"	Сборник	История	58	Печат.изд. 1984
	Научна сесия за Каварн. въстание	Изследв.	Историч.	11	Печат.изд. 1977 /Скан./
	Чиракман-Карвуна-Каварна	Сборник	Историч.	20	Печат.изд. 1982 /Скан./
	Археолог	Докум.	Археол.	52	1976-1977 /Скан./

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ II ©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ				РАННА РЕДАКЦИЯ	
21	Адмирал Ушаков/	Роман	Историч.	208	/Битката при Калиакра
22	Кладата	Роман	Богомили	169	
23	Нашата махала	Роман	Воен.мем	262	
24	Необикновена екскурзия	Роман	Съвр.-ист.	247	Печат.изд. 1969
25	Лирика 1941-1947г.			62	/Скан./
26	Сребърната чешма	Сборник	Морски	90	9-Разказа и една новела
27	Другата диплома	Пиеси-сц.	Съврем.		За строителство
	Замъкът на нашите мечти	Пиеса		82	
	Божурите ще цъфнат отново	Сценарий		85	
	Дворец на слънцето	Пиеса		73	
28	Богомили	Пиеси	Сборник	Историч.	
	Еретици	Пиеса		47	
	Еретикът	Пиеса		48	
ВСИЧКО: СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ В 29 ТОМА /33 КНИГИ/					

Съставители: Райна Стефанова Кисьова (1921-2013); Веселин Димов Кисьов

СРЕБЪРНАТА ЧЕШМА

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава първа:	АДМИРАЛЪТ	7
Глава втора:	ДИМИТЪР БРАШКОВ	30
Глава трета:	ОТЕЦ КЛИМЕНТ	45
Глава четвърта:	ЗАВРЪЩАНЕТО	71
Глава пета:	КОНКУРС	109
Глава шеста:	ЛЕЧИТЕЛ НА СУЛТАНКАТА	122
Глава седма:	СРЕЩА В ЦАРИГРАД	141
Глава осма:	ГЕМИДЖИЯТА	178
Глава девета:	ПОДВОДНИЧАРЯТ	198
Глава десета:	"МЕТАМОРФОЗИ"	207
Глава единадесета:	РАЗКАЗЪТ НА ЯМАЛИЯТА	224
Глава дванадесета:	ПРИ ХАМАМА	239
Глава тринадесета:	СПЕКТАКЪЛЪТ	257
Глава четиринадесета:	ВИНАТА НА ЕДИП	273
Глава петнадесета:	БИТКАТА ПРИ КАЛИАКРА	283
Глава шестнадесета:	СРЕБЪРНАТА ЧЕШМА	291
	БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА	297

ГЛАВА ПЪРВА

АДМИРАЛЪТ

Тази година старият художник, който живееше в самотната каменна хижа, бе починал без да остави наследници. Мечтата ми се сбъдна – аз, единственият участник в търга, я закупих на безценица. На никого не му се катереше по стръмния склон, за да летува в къща без вода и ток, изградена от човек, за когото се мълвеше, че общува с нечисти духове, със змии, белки и други неприятни животни, населяващи бодливите храсти и дупките наоколо.

Много пъти преди бях наблюдавал художника в старата рибарска кръчма до морския залив, модернизирана след реституцията с никелиран шубер, автомат за кафе и касетофон, от сина на починалия ѝ собственик. Рибарите бяха кръстили новия притежател Коломбо, заради приликата му с артиста от някакъв филм. Този Коломбо страдаше от болестта на Бехтерев, беше своенравен и не всеки допускаше да влиза в морския му бар.

Това не се отнасяше за местните рибари и за покойния художник (по право зограф на миниатюрни икони върху дърво), от когото наследих хижата. Той беше стар и глухоням. Лицето му бе обезобразено от белег на дълбока рана върху челото. Винаги го заварвах седнал върху каменното корито на буйно бликащата чешма, наричана Сребърната.

Преди половин век, след страшна буря рибари намерили полумъртвия художник с пробит череп върху една скала на Калиакра. Някакъв знахар му възвърнал живота, но изглежда не и паметта и говора. Няколко години той помагал на рибарите, докато сам си изградил каменното жилище на високия бряг, където се усамотил и препитавал от билки, диви плодове и гъби. По-късно започнал да рисува и икони, които отначало продавал по селата, а по-късно и на курортистите. Мъчно сприястващият се Коломбо беше се привързал към стареца и често го виждах да сядат до него на каменното корито, за да изпие поредната си водка, дозирана с кôла.

Взех ключовете от хижата и с нетърпение се отправих към нея, да преценя какъв ремонт ѝ е необходим, за да стане годна за обитаване. Бях я виждал откъм морето – каменна, с тераса и каменни стъпала, водещи през бодливи храсти до самия залив; зашумена от птичи череша, диви смокини и гъсти шипкови храсти. Когато я разгледах отблизо забелязах, че тя е изградена от добре обработени каменни квадри от постройки на загиналия от земетресение преди повече от двадесет века античен град Бизоне, застроен от траките върху високия морски нос. От този античен материал бяха иззидани и старите житни складове, намиращи се непосредствено до мостика на пристана.

От опушените от пожар стени на избата и вкопаните в пода ѝ два питоса, в които древният собственик навярно е държал зърно, личеше че бъдещата хижа вече е имала готови основи и върху тях глухонемият е изградил своя дом. Избата бе превърната в примитивна баня с огнище, меден казан и дървено корито. С изненада открих в една от стените дървен чучур, от който струеше пивка вода, изтичаща се през една дупка на пода в дълбока септична яма извън хижата. Изглежда на младини иконописецът е бил много силен, за да домъкне кубичите камъни за терасата и постройката, чиято врата бе изработена от дъбови талпи, обшити с железни шини и главести цигански пирони. Освен старинната ѝ брава, тя се заключваше и със секретен катинар.

Докато разкъсвах лисчетата с подписи и печати, поставени от общината, мислех си, какви ли ценни вещи може да има беднякът, та така солидно се е предпазвал от крадци, но когато влязох в обширната стая, ахнах от удивление. От каменните ѝ стени ме гледаха мъже и жени, изрисувани наивно, като в средновековна черква. Някои от тях върху главите си имаха ореоли, други носеха чалми, а единият бе облечен в старинен моряшки сюртук с триъгълна шапка. И двете жени имаха ореоли на главите си. За разлика от иконите, тези "светци" не носеха византийски доспехи, нито евангелски тоги, а бяха облечени в дрехи, познати ми от манастирските фрески на Захари Зограф. А чалмалиите бяха наконтени с пъстри сетрета и шалвари, украсени с гайтани и копринени пояси. Таванът също бе изрисуван: със слънце, луна, зодиакални съзвездия и неразбираеми кабалистични букви и знаци.

Обстановката на стаята се състоеше от одър, маса, два стола, ракла за дрехи и лавица с гърненца за бои, четки и няколко дърводелски инструмента. В кухнята открих мангал, ощърбени съдове и долап с празни бутилки от мастика. От гредите на тавана висяха тензухени торбички с изсушени билки и диви плодове. В цялата къща не намерих вестник, книга, и останах с убеждението, че старецът е бил неграмотен.

Хижата не се нуждаеше от ремонт. Хареса ми такава, каквато е. Само за одъра купих дюшек, завивки; спиртник, петрол за газената лампа, и се установих в този старомоден дом с надежда да напиша отдавна замислената от мен книга за морето, толкова чуждо и непривлекателно за нашите степни предци.

Изсъхнал бряст подпираше терасата на хижата. На фона на калайдисаното от слънцето море, устремените му към небето клони наподобяваха графика на умиращ гигант. Докато го наблюдавах, на него кацаха и отлитаха разнообразни птици. Те или кълвяха нещо, или оправяха с човка разрошените си от вятъра пера. Най-красивата от тях народът е нарекъл с грозното име – папуняк.

Под тежестта на турските керемиди стрехите на хижата са се подвили, опрели се на отвесния бряг – на два човешки боя над хижата. По това плато минаваше римският крайбрежен път, свързващ десетте крепости на Малка Скития с Марцианопол и вътрешността на империята. Каменните плочи, по които нявга са препускали бързи куриери и марширували легиони, отдавна бяха разграбени от местното население за строеж на къщи и плевни и сега този важен за римляните път се бе превърнал в жалка пътека, промъкваща се край могили обрасли с тръни, между които проблясваха червени отломъци от древна керамика. Навярно тези изпепелени могили нявга са били стражници или пътни станции, една от които дори е отбелязана в Пентифгеровата карта под името Тимум.

Високата Добруджанска степ отдавна е разоравана и дивите ѝ обитатели са намерили последен подслон в стръмния ѝ тебеширен бряг. По него, нагъсто населени в дупки и трънливи храсти, степни зверчета и птици продължаваха рода си, като се плодяха и самоизяждаха...

Поставих масата с пищещата машина до прозореца. От него се вижда огромната морска дъга от нос Калиакра до Галата при Варна.

Долу е малкият залив с плажа, десетината стари складове, пристанът, притиснати от Зеления нос и осакатения от земетресението нос Чиракман, което според Страбон е станало в първия век преди Христа.

Мелницата, с бетонните житни силизи, се е залепила като грозен афиш в полите на носа, върху гърба на който археолозите ровят останките на античния град Бизоне и наследилата го средновековна крепост Карвуна – столнината на отцепилото се от Българското царство княжество на болярите Балик и Добротица.

От другия прозорец на хижата можех да наблюдавам къмпинга с "бара" на Коломбо, Сребърната чешма и зашумената от върби малка рекичка, родена от чучури бликащи от "веждата" на високото плато, непосредствено под градчето. Тези чучури са поили векове местното население, пълнели са медните казани на турската баня.

Вече десет лета участвах в археологични разкопки, а през зимата се ровех в исторически документи с надежда да открия нещо за миналото на този край, напълно изтрито от паметта на населението му. Елините и римляните споменаваха нещичко за Бизоне, но празните петна от неговото Средновековие трябваше да се попълнят от изровените каменни надписи, предмети и погребални дарове от хилядите безименни гробове. А и от оскъдните легенди за един стар хамам и за Сребърната чешма, които мъгляво подсказваха за случилото се преди повече от два века.

Интересна е историята на нашата земя. Траките са нямали писменост, но и българите, когато са се сдобили с азбука са я употребявали за църковни нужди. А за своя живот почти нищо не са споменали, та съвременните историци са принудени да търсят сведения за нас от византийските хроникъори, които в повечето случаи изопачават историческите факти, поради омразата си към българи и славяни – настанилите се насила в техните земи...

Но защо трябва да упрекваме нашите предци, загдето не са ни оставили писмени следи за живота си, след като и днес мнозина от техните потомци не само не знаят корена на рода си, но и имената на бащите на своите бащи. В замяна на това те могат в подробности да ви разкажат биографията на някой футболист, или на прочута поп-звез-

да... Те не знаят една народна песен, но могат да издрънкат на китара сто западни хитове и да изброят имената на десетки марки уиски.

Хората живеят с телевизорите си в панелни или бетонни динозаври и упоени от мимолетното си благополучие отдавна бяха забравили не само гробовете на своите предци, но и техните имена... И сега мъртвите лежаха обидени в безкръстните си гробове и напразно чакаха някой някога да се сети за тях, та да ги възкреси в паметта...

И аз чувствам тази характерна за българите вина у себе си и, въпреки, че не съм покварен от интернационално мислене, повече ме блазнят чуждите философи и писатели. Признавам, че от години не съм разтварял книгите на нашите класици, а и никога не ми е оставало време за съвременните български писатели и поети...

Тъмно е нашето минало. То хвърля дебелия си сянка и в настоящето, за да не можем да видим с ясен поглед бъдещето. И в тази беднотия на историческата ни памет остават само интуитивните спомени закодирани в гените ни и, ако имаме специални дарби, да общуваме с духовете на нашите предци, можем донякъде да възстановим картината на нашето минало и да се предпазим от опасността да прерисуваме същата и сега.

Неведнъж съм се изправял пред Смъртта и знам, че тя е само една точка, след което следва едно велико нищо, и все пак човек и след като спре да диша се надява, че животът му е безсмъртен и само костите му остават за спомен в земята...

Носеха се слухове, че от време навреме над хижата се появявали загадъчни светлини, а самата тя била убежище на духове... Но, макар и да не съм суеверен, любопитството ми се изостри, когато научих, че старият художник беседвал с духове. Повлякох се по тази мътва и реших, като принца от приказката, да се заема с размагьосване на нашето минало, та да видя, дали под тъмния му воал се крие неземна красавица или беззъба вещица.

Мързелувах, под предлог че трябва да свикна с новата обстановка.

По сипеите на брега гнездяха пчелояди, в дупките между скалите – диви гълъби. Хралупата на бряста бе жилище на пчели, а на една от вейките му семейство авлиги бе изплела люлка от трева за своето потомство. Мъжкият – благородник в блестяща оранжева премяна, всяка привечер свиреше на флейта, а женската – невзрачна, сивопера, непрекъснато го хокаше с глас на разярена котка...

Морето – гладко, калайдисано, сякаш беше друго, а не морето, по което бяха браздили аргонавтите, римските триери, венецианските галери, когите на княз Добротица и корабите на адмирал Ушаков, за когото исках да пиша...

Пиех кафе след кафе, пуших и напразно се взирах в хоризонта. Морето бе сякаш глухонямо – не даваше нито един знак за някогашната битка при Калиакра. Времето беше изтрило от паметта на местните хора – а и само от тяхната памет ли? – тази важна битка, важна не само за българите, а и за всички поробени от турците балкански народи.

От плажа достигаха до хижата само детските гласчета, а вечер от морското казино долитаха писъците на електрически китари, придружени от упорито тупане на килим. По това време смокът се измъкваше от избата и отиваше на лов, а и семейството на белките, които се бяха настанили на тавана, преминаваха на пръсти през терасата и изчезваха в тъмните храсти. Докато месечината изгрееше, морето сякаш го нямаше и само фарът на Калиакра от време–навреме близваше гърба му и подсолена се изплюваше на платото. Корабни светлини просветваха в далечината, но рибарските лодки не се виждаха. Само някоя запалена цигара подсказваше, че вече се завръщат от скрито поставените си в нощта парагати.

Преди да заспя лежах на гръб и се мъчех да разгада изрисуваните по тавана знаци. Бях чел, че те са давали божествена сила на древни гадатели да прозрат миналото и предричат бъдещето. През това време нарисуваните по стените фигури не ме изпускаха от погледа си. Едни бяха намусени, други приветливи, но не отвърщаха на въпроса ми, кои са и кога са живели? А ми се струваше, че някога, в някакъв друг свят съм разговарял с тях...

И за кой ли път призовавах тези изрисувани хора да слязат от стените, за да си поговорим, защото самотата започна да убива желанието ми за писане и втъкнатия в пишещата машина лист вече овехтяваше.

Разумът ми не разрешаваше да вярвам в съществуването на духове, но това съвсем не пречеше на въображението да ги създава и да иска да общува с тях. Истината е, че то вършеше това без да ме пита...

Градчето заедно с вехториите си бе измело и своята средновековна история и сега се пъчеше в новата си премяна. Някогашната прашна главна улица, наречена заради конака на нея Сарайската, сега беше настлана с разноцветен каменен килим, по който младите майки тържествено пристъпваха след детските колички. Там, където някога клечеше хан с кръчма и кафене, сега се издигаше хотел с ресторант и бар. Вонящата на цървули и конска урина чаршия, сега грееше от стъкло и алуминий. Многобройни топчести лампиони бяха заместили някогашните криви фенери.

Бях поседнал на пейка до водната каскада с фонтаните в центъра на града, пуших, гледах пропукалата се от старост бивша джамия, и си мислех как верите се менят, а храмовете им остават. Защото бог е един, но ние го правим многолик и го кръщаваме с различни имена.

– Добър ден! – стресна ме поп Лило.

– Накъде си се разбързал в това ракиено време, отче?

– Този месец е постен на празници, та събирам моята бригада от християни... И да знаеш, чедо, че истински вярващите са преминали на водка. Бог да те благослови!

– Някои пият уиски...

– Е, говоря ти за рабите божии, а не за владиците – намигна ми отчето и делово се отдалечи. Беше по поло, с мека шапка и маратонки.

Градинката срещу кметството на градчето бе украсена с извадена от морето стара котва. Много пъти бях минавал покрай котвата, но едва днес някакъв вътрешен глас ми подсказа, че това може би е същата котва, която капудан Хюсеин паша бе заповядал да отрежат, когато върху него врхлетял адмирал Ушаков.

Влязох в Историческия музей като в черкова. Изправих се пред витрината, чийто надпис ме уверяваше, че тук са съхранени оскъдните следи от битката при Калиакра: морски далекоглед, къса абордажна сабя, две схеми с разположението на бойните кораби преди и по време на битката, и портрета на адмирал Ушаков. Само това беше останало...

Влязох в ресторанта и си поръчах водка с млечна салата. Курортният сезон едва започваше и ресторантът беше такъв, какъвто го обичах: празен и тих. Бях се унесъл по котвата и отново поп Лило ме стресна. Не можел да пие сам и седна на моята маса. Поръча си двойна водка – изглежда не беше се събрала бригадата му...

– А бе, кой беше този артист, дето седеше до тебе при фонтаните – внезапно ме попита той и се заоглежда за него.

– Какъв артист?!

– Ами, един, облечен в старинен адмиралски сюртук, с шапка като лодка на главата. Кинаджиите сигурно пак снимат някакъв филм... Наздраве!... Ей, къде се заплесна? Казах наздраве!... Ама защо скочи!?

– Сетих се, че имам важна среща... Водката ти е от мене...

– Бог да ти е на помощ! Чао!

Казах, че не вярвам в духове, но който е скептик се съмнява във всичко, включително и в собствените си съмнения. Така че не се учудих кой знае колко, когато, току-що завърнал се, видях че адмирал Ушаков ме чака в хижата. От портрета на стената го смятах за обикновен моряк, понеже покойният художник бе забравил да му нарисува адмиралските нашивки и Георгиевския кръст. Той беше седнал зад пишещата машина и съсредоточено се взираше в поставения на нея неизписан лист.

– Искате да напишете книга за морето? – запита ме с далечен глас Адмиралът.

Кимнах. Чудото бе станало. А и изпитата водка ми помагаше да разговарям с духа на живелия преди два века руски флотоводец.

– Смятам се за специалист по морските дела и мога да ти стана консултант – продължи той, но забеляза че се усмихвам и веднага допълни: – Знам какво си помисли, но по мое време в Русия нямаше комунизъм.

– Но Екатерина и Потемкин са имали същите завоювателни амбиции, каквито ги имаха и съвременните ви съветски управници.

– Говорите така, защото не познавате историята. Или сте я изучавали по исторически фалшификати. Ние тогава бяхме заплашени от турската експанзия, – ако Византия изповядваше тяхната вяра, нямаше Мурад да влезе в Цариград – която беше подкрепяна и от великите сили, само защото бяхме източно-православни. Те и по времето на Сюлейман защитаваха само католическите страни, а за православните пет копейки не даваха, оставяха ги да бъдат роби, а и да бъдат ислямизирани като народите на Босна и Албания. Аз само се борех за благополучието на моята родина, а Екатерина мечтаеше да властва върху земите и столицата на бившата Византийска империя. И тогава думата "свобода" се използваше в дипломатическия речник, за да се прикрият с нея завоевателните амбиции на монарсите.

– Ако наистина вашата царица милееше за поробените от турците народи, тя първо щеше да освободи от крепостното робство собствените си мъже. И въпреки това, ние българите уважаваме храбрите руски войни и им издигаме паметници.

– Видях моят паметник на нос Калиакра. Приличам на котарака с чизми от приказката на Шарл Перо.... Да, в тази битка се прославих... а и да си призная, дори не знаех, че някога българите са имали държава. И то каква!... И се засрах от невежеството си: тогава за пръв път научих, че азбуката, на която ние русите пишем, ни била дадена от българите...

– А според историците, тогава вие сте имали намерение да ни освободите?

– Това тяхно твърдение ме ласкае, но сега където се намирам, не е разрешено да се лъже... Тогава имаше българи, които дадоха живота си за свободата на своята родина. И те искрено вярваха, че ние ще ги освободим. А на Дядо Иван очите бяха обърнати не към вас, а към Стамбул и, не дай Боже, ако тогава ви бяхме освободили, вие щяхте да станете плячка на руските помещици и царедворци. Открай време всеки малък народ разчита на друг голям народ да го освободи, а забравя хората, които наистина са се борили и умирали за неговата свобода.

Питам ви: има ли българин, който да знае нещо за тези изрисувани по стените на тази стая хора, или името Димитър Брашков да им напомня за нещо? Не, нали? И защо да се интересуват от него, след като не е бил цар или лидер на някаква партия, не е написал роман, не е рисувал, композирал, нито е получил златен медал на олимпиада. А Димитър Брашков със своята кръв и ум е пишел историята на своя народ, но съвременниците му от завист към неговите интелектуални и човешки качества, са се помъчили името му да бъде забравено от потомците... Брашков е онзи, дето немият художник е изрисувал от дясната ми страна. Ще го придумам да те посети, за да си поговорите.

– Изглежда той ви е бил близък?

– Графът ми го изпрати с препоръчително писмо и аз го назначих за лекар на флагманския си кораб.

– Кой граф?

– Как кой! Граф Петър Румянцев, наречен още и Задунайски... С него се познавахме отдавна. Дядо ми и неговия баща са служили вярно на цар Петър. Заедно са рязали брадите и ръкавите на тогавашните боляри, та да ги поевропейчат! Намерили кого!...

И като помълча малко, Адмиралът продължи:

– Петър Александрович бе умен и храбър офицер. Поставям го в една редица със Суворов и Кутузов. След Кючук-кайнарджийския договор, с него се срещнах в Санкт Петербург. Беше вече получил графската си титла, но повече се радваше на бойното си звание – Задунайски. И с право, защото той единствен от руските военачалници беше преминал с армията си Дунава и навлязъл дълбоко в българските земи. Той твърдеше, че ако великите сили, а и императрицата, с които тя се съобразяваше, не бяха възпрели победния му марш, цялото балканско християнство е щяло да бъде освободено от турския гнет. При превземането на Базарджик¹ хиляди българи се сражавали на негова страна. И когато получил заповед да се оттегли, с него тръгнали стотици български семейства, за да се спасят от турско отмъщение. С него тръгнал и народният лечител Васил Брашков с малкия си син Димитър.

¹ Днешен Добрич

Графът страдал от неизлечима болест и настанил народния лечител в дома си, за да успокоява с билки болките му. Харесало му и момчето, заради неговата любознателност и буден ум. Десетгодишният Димитър бил неграмотен, но само за три години задминал сина на графа в учението и дори станал първенец на лица за даровити деца от народа. След лицей, по настояване на баща си, Димитър завършил медицинската школа към главната болница в Москва и когато синът на графа бил назначен за дипломат в Париж, той го придружил като личен лекар, тъй като и младият Румянцев бил наследил болестта на баща си.

Димитър бързо свикна с морския живот и хладнокръвно си вършеше работата в битките при Керч и остров Тендра. Тогава предотвратихме турския десант, обаче не нанесохме желаното от мен решително сражение и флотът на противника се измъкна с малко загуби. А той бе силен и докато владееше Черно море, винаги щеше да ни създава неприятности, защото завзетите от нас крайбрежни крепости не бяха още добре организирани за отбрана, а и войските ни се бяха уморили от непрекъснати атаки.

Адмиралът за дълго време остана мълчалив, а след това, някак не съвсем свързано, сякаш е стигнал до никъде и пак започва от никъде, продължи:

– След като Потемкин замени умния Румянцев с послушния, но некадърен генерал Репнин, духът на офицерите и войниците съвсем падна. Тогава князът обедини двете армии – Украинската и Екатерининската под свое командване, но с това почти нищо не постигна, освен отстраняването на Румянцев, когото явно ненавиждаше, заради военните му успехи. В това затишие на прегрупиране на армиите, само Суворов, на своя глава, продължи да атакува и превзема турските крепости в Бесарабия и с това спечели доверието на императрицата.

Разгуляният живот бе уморил княза... Той не беше свикнал да му се заповядва и непрекъснато се дразнеше, че новия фаворит на императрицата стои над главата му. Потемкин беше далновиден и умен държавник, но за съжаление нямаше качествата на главнокомандващ...

– Доколкото ми е известно бил е и болен – прекъснах го аз.

– Да – съгласи се неочаквано меко Адмиралът. – Прикриваше болестта си с пищни гуляи и жени. Предпочиташе да му се носи още

славата на женски прелъстител, отколкото на воин... Но не това е толкова важното... Сигурен съм, че ако Суворов бе главнокомандващ на негово място, още тогава Турската империя щеше да капитулира и да напусне завинаги Балканския полуостров. Обаче Екатерина жалеше своя бивш любовник и не искаше да го обиди, като му отнеме командването...

– А може би и защото той ѝ беше дал идеята Русия да стъпи на топло море?

– Едно е да се дават идеи, друго е да се осъществят! – отвърна веднага Адмиралът. – Още в предишната война ние стъпихме на черноморския бряг, създадохме военни бази и флот и още тогава можехме веднага да атакуваме Стамбул... "Можехме", "щяхме", "може би" – любимите думи на живите! Та как иначе да се извинят, че през по-голямата част от живота си се държат като умрели?... Уважавам Таврическият княз – продължи по-спокойно той, – но повече уважавам руския солдат, който под вещо командване можеше да извършва чудеса!...

– Лесно е да се съди историята, особено от съвременници – въздъхнах аз, не без угризението, че в този момент и на мен ми беше лесно да възразявам на Адмирала.

Но истината е, че за мен княз Потемкин беше и си остава гениален държавник, без който Русия не би станала империя. Ала и тук Адмиралът ме учуди със своята умереност, която така внезапно идваше да замени резкия, заповеднически тон:

– Историята е пълна с грешките на стотиците и хилядите отделни личности, но това едва ли означава, че съвременниците на тази история са били глупаци (той каза: "дураки"). И вие не се смятате за глупав човек, нали?...

Замълчах, въпреки че много глупости бях извършил през живота си.

– Победата, – продължи сякаш на себе си Адмиралът – победата на нашия флот при Керч и остров Тендра повдигна духа на нашите сухоземни войски и, въпреки че австрийският ни съюзник се отказа да ни помага и си прибра войските, Суворов без тяхна помощ, напук на всичко, атакува и превзе стратегическата крепост Измаил. Именно този гениален ход даде възможност на генерал Репнин през пролетта на

1791 година да форсира Дунав и да нанесе тежки поражения на турските части при Бабадак и Мачин. И на Кавказ нашите части се раздвижиха и най-после превзеха турската военоморска база Анапа. Тогава моите орли принудиха турските ескадри да се завърнат в Цариград, така че реших да презимувам в Севастопол.

Налагаше се да ремонтираме корабите и изстържем полепилите се по тях водорасли. Тези зелени бради, пълни с какви ли не морски животинки, намаляваха скоростта на съдовете и затрудняваха маневрирането им. Трябваше и да заменя голяма част от състава – едни не понасяха тежкия моряшки живот, други страдаха от скорбут, имаше и доста туберкулозни, а някои изпадаха в ужас пред турските атаки.

Но не беше само това. Половината от моите оръдия се бяха раздули и не изстрелваха, а изплюваха гюлетата. Трябваше да се претопят и отново отлеят в бронзолеярната. И всичко това трябваше да стане само за броени месеци. Защото и турците не спяха през зимата. Имах сигурни сведения, че са закупили нови кораби от Франция... Имахме си доста организационна работа в Севастопол...

– Зная, че именно вие сте създали тази силна морска база – опитах се да го полаская аз.

– Хайде, хайде! – махна с ръка Адмиралът. – Аз само ръководех строежа на пристана и корабостроителниците на Севастопол. Балтийският ни флот не можеше вече да влиза през Босфора в Черно море, а ни трябваша нови кораби, които успешно да се противопоставят на модернизирания от французите и англичаните турски флот. Разбира се, след като Крим беше вече наш, и най-глупавият човек щеше да оцени предимствата на Севастополския залив. От него могат да се контролират не само устията на Днестър, Буг, Днепър, Дунав, но също Приазовието и Кавказ!

Като го слушах, кой знае защо го запитах:

– А познавахте ли се с адмирал Нелсон?

– Не! – отсече Адмиралът, като тънка усмивка набразди крайчето на устните му. – Името му нашумя по-късно. И той като мене се отказал от линейната тактика при атака... Но тези, които твърдят, че аз съм бил взаимствал от него, да си сверят часовниците! Та той приложи тази тактика едва през 1798 година, при Абукир, при битката с французите!

И отново Адмиралът се поусмихна.

– Ама и ти ме питаш просто така, нали? Тъй, тъй... тя разликата ни е около двеста години, та кой би се отказал да гледа снизходително старците! Само това не забравяйте – че докато живите спорят, мъртвите мълчат, а именно мълчанието е бащата на думите!... Не мога да се съглася и с някои наши историци, – че Нелсон се е повлиял от моята тактика. Откъде да я научи?! Тогава нямаше информация – нали така наричате възможността на всеки глупак (той пак каза "дурак") да съди за нещата?... Нелсон беше велик адмирал, с други думи – беше моряк!

– Имал си е и муза, която да го вдъхновява...² – добавих, понеже, наистина, както намекна и Адмиралът, за днешните времена информацията е всичко... Така че никак не е чудно, че не можах да се удържа и от следващия въпрос:

– А вярно ли е, ваше превъзходителство, че английският адмирал е страдал непрекъснато от морска болест?

– Морето е по-силно от когото и да било – изкриви устни Адмиралът и добави: – И без музи на еднооките им върви. Не само на Нелсон, но на Потемкин и на Кутузов...

– Но и вие си записахте името в историята, въпреки, че си опазихте очите!... А имахте ли си муза?

– Ето го днешното поколение – с укор ме погледна Адмиралът. – Всичко трябва да се знае – всичко, с единствената цел да не се знае нищо! Да върви клюката и да се лее мастилото, та да минава по-лесно времето! И кой да разбере, че музите, подобно на сирените, само замайват моряците с камбанестите си гласчета, та да тласнат корабите им към подводните скали?!... Морякът не бива да се влюбва – продължи Адмиралът. – Жената за него трябва да бъде като чаша водка. Пиеш, плащаш – и до следващия бряг... Но докъде бяхме стигнали всъщност?

– До Севастопол... – тези думи ги казах не без чувство за вина. В края на краищата аз бях причината да се отклоним от това, за което бях дошъл в тази хижа.

Но Адмиралът, без да ми обръща особено внимание, което е доказателство че духовете, доколкото ги има, поне не са дребнави, продължи:

² лейди Хамилтън

– След като нашият дипломатически агент в Стамбул бе хвърлен в крепостта Еди кале заради войната, потокът от сведения за турския флот пресъхна. Направо казано, вече нямах представа за силата им. Нищо чудно, че под дърво и камък търсех подходящия човек, който да внесе поне малко яснота...

– Димитър Брашков! – извиках аз.

– Сам той ми предложи услугите си – допълни Адмиралът. – Имал роднини в крайморското градче Каварна. Знаеше турски, гръцки, френски, а лекарската професия му даваше възможност да общува с различни хора... Златен шанс! Та Димитър Брашков сякаш Бог го изпрати... Веднага се зае да ни достави сведения за силата на турския флот, но не само това. Щеше да проучи и числеността, и състава на турските войски по дунавските и черноморските крепости. Така че, веднага щом беше възможно, специално за него изпратих една фрегата, да го доведе до българския бряг. И добре направих!

Сетих се за парашутистите и подводничарите, които Кремъл изпращаше през Втората световна война в нашата страна. Помислих си, как историята се повтаря, но тези мисли не бяха кой знае колко розови... И как Русия винаги е свивала гнезда на прокудените от родината им птици, още от времето на Киприян и Цамблак, та до Георги Димитров и ония комунисти, дето избягаха от България след неуспешния им септемврийски бунт.

– И след това се връщат като бумеранг, за да ви чукнат по главите? – изсмя се Адмиралът, който за разлика от мене, имаше способност да ми чете мислите. – А сега да си вървя, защото утре ме чака работа.

– Работа?!

– Ръководството на Космоса командирова специалисти, за да наблюдават Земята и да докладват за впечатленията си от живота на нея. Аз съм експерт по морските дела и наблюдавам замърсяването на Черно море...

– И изрисуваните по стените ли са експерти? – запитах го аз.

– И те работят, но живеят на други космически етажи... И повече не любопитствай! Когато дойдеш при нас, всичко ще ти стане ясно... Пак ще си поговорим.

Главата ми беше подута от напрежение. И последните ми сили бяха изцедени... А на Адмирала какво му е? – най-обикновен дух. От тия, дето никой не вярва в тях... Отвъдни сили! Промисъл! Глупости!

Слънцето клюмна зад осакатения нос, дневните цветове се размиха в здрача и цветната картина през прозореца ми се превърна в черно-бяла графика.

– Стига! – извиках, с пълното съзнание, че няма на кой друг да го кажа, освен на пишещата си машина. Покрих я да не се праши, тръшнах вратата и тръгнах по каменните стъпала към морското казино с единствената мисъл, че яденето е полезно. Дори когато човек е патриот.

Храстите закачливо ми подръпваха ръкавите на якето – глоговете цъфтяха, а шипките им пригласяха. Някакъв непознат кос с тревожни посвирквания предупреди своите пернати събратя, че към гнездата им се задава враг. Сякаш като отговор, един пчелояд с панайот-хитовски мустаци изпърха и кацна на бряста. Беше налапал водно конче и се чудеше, като как да се отърве от дългите му ципести крила. Предполагам, че то пък се е чудело как да се отърве от въпросния пчелояд. Високо над тях, ято чайки си правеха вечерната разходка. За тях в морето вече нямаше риба, затова – сякаш между другото – наминаваха по плажа, да почистят остатъците от сандвичите на курортистите, и към платото, да се огледат за някоя полска мишка. Електронните китари още не бяха дошли, така че морето все още можеше да се чуе. Мърмореше нещо на бриза и сънно подпискваше брега. Две платноходки се отделиха от кея и се замъчиха да излязат от залива.

Седнах на терасата на морското казино. Фарът на Калиакра започна нервно да мете с дългата си ръка монотонната шир. Мигалката на кея се въртеше нервно, защото не ѝ обръщах внимание... С гузна усмивка, сервитьорът ми донесе пържена риба. И как не, като беше океанска. И водка, за утешение... Същият сервитьор преди пет години ми поднасяше лефер в керемидата, а преди десет – черноморска скумрия на скара. Изглежда на нашенската риба вече не ѝ харесваше демокрацията, та беше хукнала да обикаля по чужди морета и тук бяха останали само невзрачните цапи и малките дънни акули...

Отвъд хоризонта се намира Турция. Какъв дявол ги е накарал да идват по нашите земи, а не са стояли в техните? Плячката. Жаждата за власт! Да имаш слуги, които да ти се кланят, да те хранят...

От тичане между масите глезените на сервитьора са се подули и той ги е превързал с ластичени бинтове. Ако не носи чинии и чаши, ръцете му треперят. А аз се чувствам като бей и си говоря с миналото. Алергичен съм към настоящето. А настоящето е миналото на сина ми и ще му се радва, когато стане на моята възраст. И сигурно ще си спомня за замразената океанска риба с умиление. С умиление ще си спомня и за Бийтълсите, както аз – за Бетховен и Моцарт...

На съседната маса шумно насядаха няколко младежи и девойки. Те си поръчаха коняк с портокалов швепс. Те пък ще си спомнят за диско-музиката и аеробиката, защото никога не са играели фокстрот или танго...

Преди да се приберат да спят по покривите на града, чайките почистиха плажа от хранителните отпадъци. Те нямат крака, а лопатки. С тях ждрапат по пясъка и покривите и завиждат на ония, които могат да кацат по клоните и телевизионните антени. Те са волни и винаги гладни...

Двете пладноходки най-после излязоха от залива, доближиха бордовете си и започнаха да се душат, като кучета. Просто нямаше никакъв вятър. И както гледах неподвижните от безветрието платна, вероятно съм се бил самохипнотизирал, защото когато отклоних поглед, видях че до мен на масата седи Адмиралът. Всеки сведущ по окултните въпроси би ви потвърдил, че е напълно възможно чрез хипноза да се върнеш в отминалите светове, така че ви препращам към въпросните специалисти. Аз съм просто този, който, така да се каже – скептик или не – беше посетеният, следователно имам право просто да опиша събитията и съвсем не съм длъжен да ги тълкувам. Така че Адмиралът или, ако повече ви харесва – неговият дух – се беше настанил до мен на масата и сега казваше:

– Няма по-печална гледка от увиснали корабни платна. – Той въздъхна при тези думи, ако това толкова ви интересува. – В древността греблата са замествали вятъра – сто, двеста, а понякога и с петстотин човешки сили корабите са се придвижвали, атакували са или бягали от

неравната битка. Не им е било лесно да се сражават само с огнени стрели и абордажни саби... Вятърът винаги е бил и наш враг, и наш съюзник – продължи той. – Люлееше кораба и ни пречеше да се прицелваме както трябва, затова се мъчехме да се приближат корабите един до друг и да се разстрелват, както се казва, от упор. Оня, който имаше повече кораби и оръдия, побеждаваше.

– Не винаги многото кораби са побеждавали малкото – казах аз.

И веднага съжалих за тази наша натрапчива осведоменост, която винаги ни кара да прекъсваме по-старите от нас – все едно дали са живи хора, духове или обикновени халюцинации – само и само да покажем, че сме чели с един вестник повече от тях. Но Адмиралът, вероятно свикнал вече с тези прекъсвания, пак се поусмихна и каза:

– Не говоря за древността, когато здравите мишци са били почти всичко за морската битка. Нито за бурите, мъглите и плитчините, които толкова често са предрежавали победата. Говоря не за това, което го е нямало, а сега го има... Говоря за това, че каквото и да има, винаги може да се очаква и нещо повече...

Той почти шепнеше, а аз си представях красивите картини с изображения на морските битки между кораби с издути платна. Между толкова много кораби от толкова много художници! Кораб срещу кораб, моряк срещу моряк... Едните, разбира се, добри – другите, разбира се, лоши. Само дето не се знае кой, кой е. Е, да, едните са псували султана, а другите – гяурката императрица... Едва ли е трудно да се познае кои са нашите! Само че... Само че, днес въпросът не е до това... Въпросът сега май е, че се избиваме отдалеч, без да сме видели лицето на врага си, без дори да сме се напсували. Сега е епохата на голямата техника, на слепите убийства. И съвестта ни е чиста, когато убием, поне толкова, колкото му е чиста съвестта на късогледия, като настъпи мравката. Само дето често пъти не знаем нито кои са ни враговете, нито кои са ни приятелите... Та: "Хей ти, там отсреща, пази се! – ще ми съсипеш живота, ако случайно се окаже, че си ми бил брат!"

Така мислех, и нека читателят ми прости, защото – сигурно и вие сте забелязали – в присъствие на духове, особено ако съществуването на духове не е доказано, човек винаги се отпуска да философства. Не че му се отдава, просто го прави. Размишлява, така да се каже, ако

изговарянето на много думи на ум непременно трябва да означава, че мислим... А Адмиралът, невъзмутимо продължи:

– Със снабдяването беше зле. А и със съхраняването на продуктите. Хранехме се със солена риба и сланина, а всеки петък и през дългите пости – само с вода и сухар. А сухарите бяха плесенявали, водата – вмирисана в бъчвите. Не палехме огън, защото и корабите можеха да се подпалят, та не си варяхме и каша. Водката ни заместваше топлината. Моряшката попара от това се състоеше – от водка, вода и надробен сухар. Водката ни беше лекарството. И ревматизма лекувахме с нея, и язвите в стомаха, и какво ли не. И в боя пак тя ни даваше кураж. Като изпие морякът канче водка, какво друго му остава, освен да вика "ура"! Турците водка не пиеха, та затова ги беше още по-страх от нас...

– Прибери си мерлузата! – извиках на сервитьора. – Донеси ми сирене! С бутилка "Гъмза", разбира се!

– С морето ли говореше? – запита ме сервитьорът. И погледна някак съучастнически към току-що изгрялата луна.

– Донеси и една чаша за Негово благородие! – това вече го казах без да искам.

– Доживях да те видя и тебе пиан! – ухили се сервитьорът.

– Порадвай ми се, докато е време!... Но я ми кажи, защо тези лястовици се стрелкат над главите ни, а не си лягат да спят?

– Заради нощните пеперуди край лампите – мъдро изрече той.

– Виж ги ти!... А аз мислех, че страдат от безсъние. Мислех, че нещо със съвестта им не е наред.

– Че някой не е съвсем наред, не е – отвърна сервитьорът.

Луната съвсем се появи. Една такава заброждана, сякаш не се е окъпала току-що в морето, а в някоя турска баня. Пак се е приготвяла за среща със Слънцето, а то пак е бягало от нея със златната си колесница, впрегната в огнени коне. Как да го следва тя, че да го настигне със своята сребърна кола, теглена от бели волове? Нали така са вярвали предците... Е, хората вече са помъдрели – фактът, че са станали нещастни напълно го доказва. А древните красиво са се самоизлъгвали, за да бъдат щастливи. Не са търсили истината, търсели са надеждата... Те дори са се сношавали със своите богове и от това сношение са се раждали герои и неземни красавици.

– Моите моряци!... – стресна ме гласът на Адмирала.

Загледан в луната, така и не усетих кога сервитьорът се е оттеглил.

– Моите моряци спяха на нарове и често си чупеха носовете в пода... Над постелята ми мъждукаше икона, а на отсрещната страна просветваше портретът на императрицата. Често я сънувах. Бяла, мека, с огромни гърди. Беше ненаситна, не можеше без мъжките ласки и това дразнеше въображението ми... Когато позастаряла, преди да се съблече загасяла свещите. Знаехме и повече подробности за нея: беше царица, и като беззъба бабичка щеше да бъде ухажвана от млади кариеристи. Измъчвали са се горките, а тя е вярвала в пословицата, че "риба и жена няма стара".

– Сигурно не случайно ви е избрала за капитан на императорската си яхта – не можах да се въздържа аз.

– И това ли се знае?

– Знае се, но се знае и друго. Биографите ви твърдят, че не сте искали да бъдете слуга на императорския двор, та затова сте напуснали това почетно място.

– И така може да се каже – усмихна се Адмиралът. – При един преглед на балтийския флот, където по това време служех, Екатерина ме хареса и ме назначи за капитан на императорската си яхта. Предстоеше ми блестяща кариера на царедворец. Но за мен нощните наряди в леглото с царицата, която носеше виме на немска крава и задник като обширната руска земя, бяха мъчителни... С хитрост успях да прекъсна блестящата си кариера, като си намерих друг дългоух заместник и отново се завърнах във флота – моята истинска любов, на която останах верен до гроб... Много по-късно Александър Сергеевич³ измислил този анекдот за срещата ми с Екатерина:

"На един парад царицата спряла пред мене, поогледала ме и запитала за името ми. Когато аз съм произнесъл дългоухестата си фамилия, тя се заинтересувала, дали всичко у мене е така дълго като ушите ми и, след като аз съм кимнал, веднага ме назначила за капитан на яхтата си, като всяка вечер ме наказвала с вахта"...

³ А.С. Пушкин

Но всъщност, да бъдеш фаворит на императрицата е много по-трудно, отколкото да командваш боен кораб... Е, стара истина е, че жените са най-голямата опасност за воина.

– Затова ли си останахте ерген?

– Невестата на моряка е неговият кораб – отвърна Адмиралът. – А колкото до моряшките жени, мъченици са те, несретници... Но има ли по-голям мъченик от моряка? В морето тъгува за сушата, на сушата все към морето гледа. Земята му е майка, а морето – любовницата. Жестоко е то, но и ласкаво, капризно и своеволно е, но е дълбоко и мъдро.

– И знае кого да дари със слава и безсмъртие...

– Славата също е любов – отвърна Адмиралът. – Може би не съвсем обикновена, понеже мнозина я пожелават, но малцина могат да я притежават. Ревнива е тази любов и по-егоистична от всяка друга. С един замах те въздига, и тъкмо затова, с един замах може да превърне мъжа в нищожество...

Адмиралът впери очи в чашата с водка, наведе се и я помириша.

– Съжалявам за нея и за много други удоволствия, които земята ни предоставяше. Някога древните са хранили своите олимпийски богове с амброзия и безалкохолен нектар. С такива сладкарски изделия едва ли те са се чувствали мъже. И все пак слагали са нещо в устата, а ние горе сега се храним само с разум и със земни емоции...

– Но сте силни и безсмъртни.

– Силни?! Чаша не мога да повдигна. Безсмъртни са само ония от Висшия космически съвет. Ние само се реем и чакаме с нетърпение отново да се преродим. И това ни е безсмъртната надежда. Обаче никой не знае утре какъв ще бъде, защото всичко ценно, което бяхме добили на земята ни се отнема, заедно с паметта. Е, на някой проработва късмета, за да получи привилегията за общуване с живите и да им прави дребни услуги, но и техните възможности са ограничени...

– Този ваш Космос май е доста тоталитарен?

– В Космоса има разум, почтеност, но не и равенство. Там всеки заема определено място според онова, което е изработил и научил на земята. Там човешката демокрация не върви.

– А душите не си ли избират синдикати?

– В Космоса демагогията се наказва строго. Също и празните приказки. Казах ти, че при нас е забранена лъжата!

– И всяка жаба си знае гъола? – подсмихнах се аз.

– Иначе не би имало прогрес. При нас простакът знае, че си е простак. Неукият – неук. Мошеникът – мошеник. И като мошеник стартира при прераждането си, но с надежда да се преквалифицира в нещо по-свастно. И така прераждането става многократно, докато получи званието "Човек". И колкото в една страна между хората има човеци, толкова тази страна е гледана с добро око от Космоса и ѝ се дават космически привилегии. Докато страни населени само с безлични хора и хитреци са обречени на вечна мизерия.

– Това не противоречи ли на някои евангелски максими?

– Не. Те противоречат само на човешките измислици, в които нищите били само праведници в евангелията от тъпи и мързеливи монаси.

– А неандерталците как се прераждат? – полюбопитствах аз.

– Тия, които са прескочили границата на развитието си и са станали кроманьонци – прогресират. Обаче повечето неандерталци се прераждат пак неандерталци и си живеят и до днес. Те оцеляват като членуват в специални партии и си избират вожд, който води борба за световна неандерталщина. Навярно и вие сте разбрали, че простакът ражда простак, глупакът – глупак, неандерталецът – неандерталче ...

– И хитлеристът – хитлеристче, комунистът – комунистче – допълних аз.

– По мое време нямаше такива породи хора... но, после имаше безпросветни мужици, които раждаха зловни мужичета. И когато тези зловни мужичета си избраха най-зловния вожд, моята родина пропадна – пошепна Адмиралът и се прекръсти.

Бризът задуха, напълни увисналите платна на коритата и те се превърнаха в красиви яhti.

Внезапно, усилвателните колони на оркестъра раздраха тишината и целия бряг се огласи от истеричните писъци на електронни китари. Адмиралът зяпна от удивление и след това извика:

– Господи! Нима, хората, вече не се наслаждават от песните на вятъра и от симфонията на морските вълни, а измъчват слуха си с тези

ужасни писъци? Какъв е този шум!? Да не би казиното да тръгва в атака?

Отворих уста, за да му отговоря, но той бързо помириса водката и усетих – това е точната дума – как Адмирала губи плът, избледнява, слива се с парцаливия мрак и изчезна. Взех чашата му, за да я изпия, но тя се оказа пълна с вода. Адмиралът беше окончателно измирисал алкохолното й съдържание...

Електричеството беше открито отдавна, но още не можехме да му се нарадваме. То превръщаше тихите звуци на китарите в оръдейни залпове, слабите човешки гласчета в алармени сирени, любовния шепот – в лъвско ръмжене...

Навярно лястовиците бяха оглушали, защото продължаваха да се стрелкат подир заслепените от светлината на лампите нощни пеперуди, сякаш нищо не е било. Или са от новите поколения, дето са глухи за всичко, освен за себе си? Кой знае...